

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:
12/186- 10

Deres ref.:

Dato:
27.04.2012

Uttalelse i sak om inndeling av klasser på videregående skole - kjønn og etnisk bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til sitt brev av 28. februar 2012 til Ulsrud videregående skole. Ombudet informerte der om at vi på bakgrunn av en artikkel publisert den 23. januar 2011 i VG, ønsket å ta opp en sak som gjaldt spørsmål knyttet til klasseinndeling på Ulsrud vgs. I denne forbindelse var det reist spørsmål om forskjellsbehandling av elever på grunn av kjønn og/eller etnisk bakgrunn, og ombudet besluttet seg for å ta saken av egen initiativ i henhold til diskrimineringsloven § 3 fjerde ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at inndeling av elever på klassene vg3 idrettsfag, slik den ble gjort på Ulsrud videregående skole, ikke er i strid med forbudet mot forskjellsbehandling av kvinner og menn, jf. likestillingsloven § 3, eller forbudet mot diskriminering etter diskrimineringsloven § 4.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Fristen er tre uker fra mottakelse av dette brevet/ kopi av dette brevet.

Vennlig hilsen

Vedlegg:

1. Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse av 26.april 2012
2. Orientering om at uttalelsen kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Kopi: Oslo kommune, Utdanningsetaten

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til sitt brev av 28. februar 2012 til Ulsrud videregående skole. Ombudet informerte om at ombudet ønsket å ta opp en sak som gjaldt spørsmål knyttet til klasseinndeling på Ulsrud vgs. Ombudet tok opp saken etter at en artikkel om inndelingen ble publisert den 23. januar 2011 i VG. Saken er tatt opp i henhold til diskrimineringsloven § 3 fjerde ledd (saker tatt av ombudets eget initiativ).

Det fremgikk av artikkelen at to klasser på vg3 idrettsfag på Ulsrud vgs var blitt inndelt slik at alle gutter med minoritetsbakgrunn var samlet i den ene klassen (klasse A), og alle jentene, samt alle gutter med etnisk norsk bakgrunn, var samlet i den andre klassen (klasse B). Noen av elevene i klasse A mente at inndelingen var basert på elevenes etniske bakgrunn. Videre mente de at skolen forskjellsbehandlet dem ved å hindre dem fra å flytte til klasse B, og systematisk roset klasse B overfor klasse A.

Ombudet har avgitt uttalelse i en sak som gjelder inndeling av klasser i en videregående skole, der elevene er blitt inndelt etter deres etniske bakgrunn, (sak 11/236). Et av inndelingskriteriene var her elevenes etniske/ språklige bakgrunn. Ombudet konkluderte med at en slik inndeling vil være i strid med forbudet mot diskriminering etter diskrimineringsloven § 4. For øvrig fant ombudet at en slik ordning vil innebære segregering i strid med Norges plikt etter FN Rasediskrimineringskonvensjon artikkel 5, jf. bokstav e) nummer (v).

Når det gjelder Ulsrud vgs, mente ombudet at organiseringen av klassene, slik den var omtalt i artikkelen, kunne reise viktige prinsipielle spørsmål, særlig knyttet til indirekte forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn og/ eller kjønn. Skolen ble derfor bedt om å redegjøre for saken, særlig for hvilke kriterier som lå til grunn for inndelingen.

Ulsrud videregående skoles redegjørelse

I brev av 21. mars 2012 til ombudet har Ulsrud vgs redegjort som følger:

Klasseorganisering:

Inndelingen av klassene fant sted første termin i det skoleåret elevene gikk på vg1 og elevsammensetningen har forandret seg over de to siste årene. I utgangspunktet besto klasse A ikke bare av elever med minoritetsbakgrunn.

1. Inndelingskriterier:

Kriteriene for organisering av klassene er forankret i pedagogiske hensyn, basert på elevenes fagvalg og behov. Formålet med organiseringen slik den er blitt gjort, er å gi elevene et tilpasset undervisningsopplegg. Kriteriene for inndelingen er ikke basert på elevenes kjønn eller deres etniske bakgrunn.

Kriteriene som ble lagt til grunn:

- Felles idrettsinteresser
- Elevenes individuelle opplæringsplaner
- Elevenes egne ønsker om hvem de vil være i klasse med
- Opprettelse av grupper rundt et såkalt team av dedikerte lærer for å håndtere atferdsproblemer
- Skolens ønske om høyere lærertetthet og mindre elevgrupper.

2. Inndelingen gjelder kun delvis:

Inndelingen gjelder i undervisningen av noen av fellesfagene (religion, historie treningslære, idrett, samfunn). I de øvrige fagene (fremmedspråk, norsk, matematikk, aktivitetlære) er klassene delt på tvers.

3. Fleksibel ordning:

Sammensetningen i klassene over de siste årene har variert. Skolen fremhever at noen elever er blitt anbefalt å bytte fra klasse A til klasse B, men de har takket nei. Andre elever har flyttet fra klasse A til klasse B.

4. Ytterligere forhold som har hatt påvirkning:

Fire til fem elever måtte repetere andre klasse skoleåret 2010-2011 og ble plassert i samme klasse. Disse har minoritetsbakgrunn.

5. Utdanningsetatens tilsynsaksjon:

Som følge av publiseringen av artikkelen i VG har Utdanningsetaten i Oslo i mars 2012, gjennomført tilsyn med gruppeorganiseringen av elevene på Ulsrud, særlig med fokus på elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Etaten avdekket verken lovbrudd eller avvik fra etablert og passende praksis.

Angivelig forskjellsbehandling mellom klassene:

Skolen avviser at elever blir hindret fra å flytte til klasse B dersom de ønsker det, og at elevflyten bare har gått fra klasse B til klasse A. Ingen av elevene har blitt flyttet til klasse A. Det siste året har et flertall av elevene som ønsket å bytte klasse, bedt om å bli flyttet til klasse A, men ingen elev er blitt flyttet dit. Flyten har gått bare fra klasse A til klasse B.

Skolen avviser at resultatene fra klasse B løftes fram overfor klasse A. Prestasjonene løftes på individuelt nivå. I bare ett tilfelle har premieringen vært kollektiv, og det gjaldt gruppen som har de tre elevene som klaget til VG.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven

Diskrimineringsloven forbyr forskjellsbehandling på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. loven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling har som formål eller virkning at personer på grunnlag som nevnt over blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnløstelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt over blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Forskjellsbehandling som er ”nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles”, er tillatt, jf. diskrimineringsloven § 4 fjerde ledd.

Likestillingsloven

Direkte eller indirekte forskjellsbehandling av kvinner og menn er ikke tillatt.

Med direkte forskjellsbehandling av kvinner og menn menes handlinger som stiller kvinner og menn ulikt for de er av forskjellig kjønn.

Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende kjønnsnøytral handling som faktisk virker slik at det ene kjønn stilles dårligere enn det annet.

I særlig tilfeller er indirekte forskjellsbehandling av det ene kjønn tillatt, dersom handlingen har et saklig formål uavhengig av kjønn, og forskjellsbehandlingen er egnet, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, jf. likestillingsloven § 3 tredje ledd.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 10 og likestillingsloven § 16.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er ”grunn til å tro” at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet vil vurdere om inndelingen av klassene på vg3 idrettsfag, slik den ble gjort, er i strid med forbudene mot forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn og forskjellsbehandling av kvinner og menn.

Ombudet må finne om det foreligger *grunn til å tro* at elevenes kjønn eller deres etniske bakgrunn har hatt avgjørende betydning for inndelingen i klassene, og i så fall, om elevene er blitt stilt dårligere, (eller *særlig* ufordelaktig når det gjelder forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn) som følge av dette.

Etter å ha vurdert opplysningene i skolens redegjørelse finner ombudet at det ikke foreligger en slik grunn. Når det gjelder forholdet at alle jentene er blitt gruppert i samme klasse, opplyser skolen at kjønn i seg selv ikke har vært et inndelingskriterium. Det avgjørende forholdet som førte til dette, er at elevene ble samlet etter felles idrettsinteresse. I utgangspunktet er dette et kjønnsnøytralt forhold. Skolen presiserer likevel at idrettsinteresse skiller seg markant mellom gutter og jenter, så i praksis har det ført til at gutter og jenter i stor grad har gått i forskjellige klasser. Det er imidlertid ikke grunnlag for å si at elevene, verken guttene eller jentene, er blitt stilt dårligere av denne grunn.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn, *kan* det forholdet at alle guttene med minoritetsbakgrunn er blitt samlet i én klasse, i utgangspunktet gi grunn til å tro at forskjellsbehandling har

funnet sted. Imidlertid må dette ses i lys av andre relevante faktorer. Skolen har redegjort for at sammensetningen av elevmassen i utgangspunktet var annerledes, og at den ble endret underveis. For det andre opplyser skolen at det at tilfeldige omstendigheter, som at noen elever måtte gå samme trinn om igjen, og skolens forholdsvis lille andel elever med etnisk norsk bakgrunn, har medført at sammensetningen er blitt skjev. Utover dette skal organiseringen være knyttet til skolens ønske om å få «høy lærertetthet», og å rette et atferdsproblem hos noen av elevene. Disse kriteriene er altså nøytrale.

Ut i fra opplysningene som er gitt, finner ikke ombudet at det er grunn til å tro at elevene i klasse A er blitt forskjellsbehandlet på grunn av sin etniske opprinnelse. Ombudet legger særlig vekt på at ordningen kun gjelder deler av undervisningstiden og at den er fleksibel. Det er rom for å bytte klasse dersom eleven ønsker det. Ombudet merker seg også at tilsynet fra utdanningsetaten, etter det som skolen opplyser, ikke har avdekket noe brudd mot opplæringsloven, eller avvik fra etablert praksis.

Konklusjon

Ombudet har kommet til at inndelingen av de to klassene på vg3 idrettsfag på Ulsrus vgs ikke er i strid med forbudet mot forskjellsbehandling av kvinner og menn, eller forbudet mot forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn.

Oslo, 27.04.2012

Sunniva Ørstavik
likestillings- og diskrimineringsombud